Η «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα» του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας http://www.greek-language.gr

Μ. Αραποπούλου[1], Β. Βασιλειάδης[2], Ι. Κίτσου[3], Ι. Κονδυλόπουλος[4], Β. Παναγιωτίδου[5]

[1]Γλωσσολόγος, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
marapop@komvos.edu.gr
[2]Φιλόλογος, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
vasilid@komvos.edu.gr
[3]Εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
joanna@komvos.edu.gr
[4]Φιλόλογος, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
ikondylo@komvos.edu.gr
[5]Φιλόλογος (διδακτική ξένης γλώσσας), Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
vicky@komvos.edu.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Θα παρουσιαστεί το περιεχόμενο του ηλεκτρονικού προγράμματος Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (http://www.greek-language.gr), και ειδικότερα το υποστηρικτικό υλικό που διατίθεται στις ηλεκτρονικές σελίδες του για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας σε έλληνες και αλλοδαπούς μαθητές, της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας, της νεοελληνικής και της νεότερης ευρωπαϊκής λογοτεχνίας, καθώς και την αξιοποίηση των λεξικών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Νεοελληνική γλώσσα, Νεοελληνική λογοτεχνία, Νεότερη ευρωπαϊκή λογοτεχνία, Αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία, Λεξικά, Σώματα Κειμένων, Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ξένης*

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας σχεδίασε και υλοποίησε διαδικτυακή πύλη για την υποστήριξη της μελέτης και της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας (*Πύλη για την ελληνική γλώσσα*, www.greek-language.gr). Απευθύνεται σε ερευνητές, φοιτητές, διδάσκοντες, μαθητές και γενικότερα σε όλους/ες όσοι/ες ενδιαφέρονται για την ελληνική γλώσσα, εντός και εκτός Ελλάδας. Επιχειρεί να καλύψει την ελληνική γλώσσα στη διαχρονία της –αρχαία ελληνική, μεσαιωνική ελληνική, νέα ελληνική– αλλά και στη συγχρονική της διάσταση. Επιδίωξή μας είναι η Πύλη να αποτελέσει χρήσιμο, αξιόπιστο και αποτελεσματικό περιβάλλον:

- για την υποστήριξη και διάδοση της ελληνικής στην ψηφιακή εποχή,
- για τη διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης/ξένης γλώσσας,
- για την υποστήριξη της έρευνας,
- για τη λειτουργική ένταξη και γόνιμη αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση.

Μέρος του υλικού έχει σχεδιαστεί εξαρχής με στόχο τη χρήση του από τους εκπαιδευτικούς, ενώ πολλές ενότητες προσφέρονται για δημιουργική αξιοποίηση στη διδακτική πράξη. Παράλληλα, έχει ενσωματωθεί, αναμορφωμένο και εμπλουτισμένο, το πλούσιο υλικό του Ηλεκτρονικού Κόμβου (www.komvos.edu.gr) που είχε σχεδιαστεί για την υποστήριξη των διδασκόντων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η Πύλη είναι ένα δυναμικό και διαδραστικό περιβάλλον που διαθέτει υπηρεσίες διαρκούς ενημέρωσης και χώρο ανάπτυξης διαλόγου για θέματα γλώσσας και λογοτεχνίας. Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα θα εμπλουτίζεται διαρκώς τόσο με τη συμπλήρωση και ανανέωση του υπάρχοντος υλικού όσο και με την προσθήκη νέων πεδίων και ζητημάτων.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Στο περιβάλλον της Πύλης για την ελληνική γλώσσα μεταφέρθηκαν σε βάση δεδομένων και λειτουργούν τέσσερα ηλεκτρονικά λεξικά με εκτεταμένες δυνατότητες αναζήτησης. Πρόκειται για:

- το *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη]),
- *την Επιτομή του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημώδους Γραμματείας* του Ε. Κριαρά,
- *το Ελληνοαγγλικό Λεξικό* του Δ. Γεωργακά,
- *το Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής* της Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη])

Στα λεξικά αυτά υπάρχουν δυνατότητες παράλληλης αναζήτησης (αναζήτηση λήμματος σε περισσότερα από ένα λεξικά) και σύνθετης αναζήτησης (αναζήτηση που δίνει τη δυνατότητα επιλογής μιας σειράς λημμάτων βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, π.χ. λέξεις της ελληνικής δάνειες από άλλες γλώσσες), δημιουργώντας έτσι ένα γλωσσοδιδακτικό περιβάλλον προσανατολισμένο στις σύγχρονες τάσεις της γλωσσικής διδασκαλίας που επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να το αξιοποιήσει προς την κατεύθυνση του κριτικού γραμματισμού. Έτσι, ζητήματα όπως η απόκτηση γνώσεων εκ μέρους των μαθητών σε θέματα γλώσσας, η κριτική λεξικογραφική επίγνωση, θέματα σημασιακής αλλαγής και δανεισμού αντιμετωπίζονται δημιουργικά στο περιβάλλον αυτό που επιτρέπει τη μάθηση μέσα από την προσωπική έρευνα και αναζήτηση των διδασκομένων. Η μέθοδος αξιοποίησης των λεξικών υποστηρίζεται με μια σειρά από *διδακτικές δοκιμές* και *σενάρια διδασκαλίας* που κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση.

Τα Ηλεκτρονικά λεξικά συμπληρώνονται από ένα ειδικό *Λεξικό γλωσσολογικών όρων* και ένα *Δίγλωσσο γλωσσάρι εφαρμοσμένης γλωσσολογίας*, με στόχο την κατανόηση όρων που χρησιμοποιούνται σήμερα στα σχολικά βιβλία της γλώσσας και γενικότερα την κατανόηση περισσότερο θεωρητικών ζητημάτων παρουσιάζονται στο περιβάλλον της Πύλης. Τα λεξικά αυτά αποτελούν συμβολή στην τυποποίηση της ελληνικής στο πεδίο ενός ειδικού λεξιλογίου.

Μαζί με τα λεξικά, πολύτιμο εργαλείο για τη γλωσσική διδασκαλία αποτελεί ένα *Σώμα κειμένων* δημοσιογραφικού (εφημερίδες *Τα Νέα* και *Μακεδονία*) και εκπαιδευτικού λόγου (διδακτικά βιβλία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) ταξινομημένο σε θεματικές ενότητες αλλά και με βάση το κειμενικό είδος. Η σύνδεση των σωμάτων κειμένων με τα λεξικά καθιστά δυνατή τη διερεύνηση και άλλων διαστάσεων, όπως για παράδειγμα την άσκηση στην αποδελτίωση αυθεντικού γλωσσικού υλικού, τη συνειδητοποίηση της μετάβασης από τη λέξη στο κείμενο και την ανάδειξη ποικίλων σημασιολογικών και υφολογικών διαφορών που καθορίζονται από το συγκείμενο, την περίσταση επικοινωνίας και τελικά το ίδιο το κειμενικό είδος.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ

Στην Πύλη περιλαμβάνονται μελέτες περιγραφής της ελληνικής σε διαχρονικό και συγχρονικό επίπεδο καθώς και άλλες που αφορούν τη διδασκαλία της, με στόχο την ενημέρωση και επιμόρφωση των ενδιαφερομένων σε ένα πλαίσιο ανάδειξης της ποικιλομορφίας της γλώσσας και των ποικίλων καταστάσεων χρήσης της.

Η διαχρονική όψη της προσεγγίζεται μέσα από τα *Θέματα ιστορίας της ελληνικής σε πολυμεσική μορφή*, με μια οπτική που αναδεικνύει τόσο τα στοιχεία που η ελληνική, ως εκδοχή του γλωσσικού φαινομένου, μοιράζεται από κοινού με τις υπόλοιπες γλώσσες όσο και εκείνα τα στοιχεία που συγκρότησαν και συγκροτούν την ιδιαιτερότητά της ως αποτέλεσμα συγκεκριμένων κοινωνικοϊστορικών παραγόντων. Έτσι περιέχονται ενότητες με τις οποίες θίγονται τόσο γενικότερα ζητήματα που προσεγγίζουν το γλωσσικό φαινόμενο (π.χ. το ζήτημα των διαλέκτων, στάσεις απέναντι στη γλώσσα κλπ.) όσο και την ελληνική ως μία από τις εκδοχές του (π.χ. η γλωσσική πραγματικότητα της αρχαιότητας, οι επαφές της ελληνικής με άλλες γλώσσες, οι σχέσεις νέου ελληνισμού και αρχαίας ελληνικής κλπ.). Ο λόγος συνοδεύεται από αρχεία ήχου και εικόνας.

Από συγχρονική άποψη, στην ενότητα *Η ελληνική γλώσσα στην Ευρώπη* διερευνάται η θέση της ελληνικής σήμερα στον γεωπολιτικό αυτό χώρο, με στόχο να αναδειχθούν τα γενικότερα ζητήματα που τίθενται σε σχέση με τις «ασθενείς» και «ισχυρές» γλώσσες στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής γλωσσικής πραγματικότητας όσο και οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής μέσα στο πλαίσιο αυτό. Περιλαμβάνεται οδηγός πλοήγησης στην ευρωπαϊκή νομοθεσία, τα προγράμματα και τους φορείς γλωσσικής πολιτικής. Η παρουσίαση των *Νεοελληνικών διαλέκτων* αποτελεί μια επιλογή στην κατεύθυνση της ανάδειξης της γλωσσικής ποικιλομορφίας στον οριζόντιο γεωγραφικό άξονα, η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως κίνηση στήριξης των διαλέκτων καθώς βρίσκονται σε διαδικασία εξαφάνισης υπό την πίεση της

κοινής. Η θεωρητική-περιγραφική προσέγγιση συμπληρώνεται από διαλεκτικά κείμενα και αυθεντικό φωνητικό υλικό – περιεχόμενο που μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία.

Από τη θεωρητική μελέτη της γλώσσας περνάμε στον χώρο της διδασκαλίας της με τρόπο μάλιστα που αξιοποιεί τις Νέες Τεχνολογίες. Έτσι περιλαμβάνεται πλούσιο υλικό (μελέτες και διδακτικές εφαρμογές) που συνδέουν τις *Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας με τη διδασκαλία της ελληνικής*, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εκπαιδευτική πράξη παρουσιάζουν τα πορίσματα έρευνας που αφορούν τις ψηφιακές πρακτικές γραμματισμού των εφήβων.

Η ενημέρωση του χρήστη συμπληρώνεται από τις *Βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων* οι οποίες καλύπτουν ευρύ πεδίο θεματικών περιοχών όπως: θεωρητικές δημοσιεύσεις της τελευταίας πενταετίας για την περιγραφή και διδασκαλία της νέας ελληνικής, λεξικά (μονόγλωσσα και δίγλωσσα) και σώματα κειμένων, γραμματικές, ιστορίες της ελληνικής γλώσσας και λογισμικά για τη διδασκαλία της. Η προβολή του υλικού γίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις μέσω κριτικών και αναλυτικών παρουσιάσεων, ενώ η μορφή της βάσης δεδομένων διευκολύνει τον χρήστη για πλήθος σύνθετων και ειδικών αναζητήσεων.

Τέλος, περιλαμβάνονται ποικίλοι *Οδηγοί αναζήτησης* στο διαδίκτυο για θέματα όπως η γλωσσική διδασκαλία, οι μεταπτυχιακές σπουδές για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής, η γλωσσική εκπαίδευση ενηλίκων, τα εργαλεία για τη μηχανική μετάφραση, τη σύνθεση φωνής και τη σύνθεση κειμένου από ομιλία κ.ά.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ / ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η ενότητα αυτή απευθύνεται σε όσους ενδιαφέρονται α) για τα κέντρα διδασκαλίας της ελληνικής και τις εξετάσεις πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας και β) για τη διδακτική της ελληνικής ως ξένης και δεύτερης γλώσσας.

Σε ό,τι αφορά την πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας, ο επισκέπτης της σελίδας έχει τη δυνατότητα να ενημερωθεί σχετικά με τη δομή των εξετάσεων, τη διαδικασία συμμετοχής και τη χρηστικότητα του πιστοποιητικού. Επιπλέον, μπορεί να συμβουλευτεί τις αντιστοιχίσεις των επιπέδων του κρατικού πιστοποιητικού ελληνομάθειας με πιστοποιητικά ελληνομάθειας άλλων φορέων ή με το πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας/δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και να επιλέξει το επίπεδο ελληνομάθειας στο οποίο επιθυμεί να συμμετέχει. Τέλος, μπορεί να αντλήσει πληροφορίες από τους οδηγούς για τις *Εστίες διδασκαλίας της ελληνικής και τα εξεταστικά κέντρα* στο εξωτερικό και την Ελλάδα.

Σχετικά με τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης και δεύτερης γλώσσας, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ενημερωθεί από την *Ξενόγλωσση βιβλιογραφία για τη διδασκαλία*, από τον *Κατάλογο διδακτικού και βοηθητικού υλικού*, καθώς και από τον *Οδηγό ελληνόγλωσσης βιβλιογραφίας για τη διδακτική*. Μπορεί παράλληλα να συμβουλευτεί συγκεκριμένα παραδείγματα διδασκαλίας για την ανάπτυξη των τεσσάρων επικοινωνιακών δεξιοτήτων (κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου) και του λεξιλογίου. Στις *Στρατηγικές μάθησης και διδακτικές προτάσεις*, ο δάσκαλος της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας μπορεί να βρει αφενός στοιχεία θεωρητικής κατάρτισης σχετικά με τη διδασκαλία των τεσσάρων δεξιοτήτων με τη χρήση στρατηγικών μάθησης και αφετέρου προτάσεις πρακτικών εφαρμογών μέσα στην τάξη για κάθε δεξιότητα. Κοινός στόχος όλων των προτεινόμενων δραστηριοτήτων είναι η λειτουργική χρήση της γλώσσας από τους μαθητές. Το διδακτικό εγχειρίδιο *Από τη λέξη στο κείμενο* έχει στόχο την ανάπτυξη του λεξιλογίου των μαθητών της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Κορμό του αποτελούν συγκεκριμένα κείμενα, τα οποία εμπίπτουν σε επιλεγμένες ενότητες με θέματα που σχετίζονται με την καθημερινή ζωή. Μέσα σε αυτές τις ενότητες παρουσιάζονται, με παραδείγματα, οι συνώνυμες και αντίθετες λέξεις, καθώς και οι παράγωγες και σύνθετες λέξεις που κυρίως ενδιαφέρουν τους χρήστες. Ο δάσκαλος της ελληνικής γλώσσας έχει, επίσης, τη δυνατότητα να αξιοποιήσει το *Λογισμικό αναγνωσιμότητας κειμένων* για τον αντικειμενικό καθορισμό του βαθμού δυσκολίας των κειμένων που επιλέγει για την τάξη του με στόχο να εντοπίσει αν είναι κατάλληλα για το επίπεδο ελληνομάθειας των μαθητών του.

Στο συγκεκριμένο περιβάλλον παρατίθενται, επίσης, η *Ανάλυση λαθών* στην παραγωγή γραπτού λόγου των υποψήφιων στις εξετάσεις ελληνομάθειας και *Στατιστική ανάλυση και ερμηνεία* των εξετάσεων ελληνομάθειας. Τα συμπεράσματα των μελετών αυτών μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδακτική πράξη.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ενότητα αυτή της Πύλης προσεγγίζει τη νεοελληνική λογοτεχνία με τρεις διαφορετικούς τρόπους: με την έγκυρη και αξιόπιστη ενημέρωση για τη νεοελληνική λογοτεχνία, με την ψηφιοποίηση λογοτεχνικών κειμένων, με τη μελέτη της λογοτεχνίας. Τον τρίπτυχο αυτό στόχο υπηρετούν εξειδικευμένοι οδηγοί ενημέρωσης, βάσεις δεδομένων, ανθολόγια θεωρητικών, κριτικών και λογοτεχνικών κειμένων.

Αναδεικνύοντας τον πανοραμικό χαρακτήρα της πληροφόρησης σε μια διαδικτυακή πύλη για τη νεοελληνική λογοτεχνία, στη συγκεκριμένη ενότητα λειτουργούν *Οδηγοί ενημέρωσης* που καλύπτουν τα ακόλουθα πεδία: (α) ιστοσελίδες στο διαδίκτυο που αφορούν τη νεοελληνική (και την ευρωπαϊκή) λογοτεχνία και τη μελέτη της με παροχή σύντομης περιγραφής και δυνατότητα άμεσης σύνδεσης, (β) ηλεκτρονικά προϊόντα και πολυμέσα εκτός διαδικτύου για τη νεοελληνική λογοτεχνία: αναγνώσεις, μελοποιήσεις, κινηματογραφικές και τηλεοπτικές μεταφορές κλπ.., (γ) μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών σχετικά με τη νεοελληνική λογοτεχνία και φιλολογία σε πανεπιστημιακά ιδρύματα του εσωτερικού με δυνατότητα άμεσης σύνδεσης με τους σχετικούς διαδικτυακούς τόπους.

Παράλληλα λειτουργούν *Βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων* οι οποίες ανταποκρίνονται σε ανάγκες γενικότερης ενημέρωσης ή ειδικότερης έρευνας και μελέτης της νεοελληνικής λογοτεχνίας και καλύπτουν τις εξής περιοχές: (α) μεταφράσεις λογοτεχνικών έργων από και προς τη νεοελληνική, (β) μεταπολιτευτικά λογοτεχνικά και φιλολογικά περιοδικά σε μορφή λημματικού καταλόγου, (γ) η νεοελληνική διηγηματογραφία της μεταπολίτευσης και η κριτική της πρόσληψη.

Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση διακρίνεται για τη συγκέντρωση και παροχή σε ψηφιακή μορφή υψηλού αριθμού *κειμένων της νεοελληνικής λογοτεχνίας* με την επιμέλεια που χαρακτηρίζει τις (έγκυρες) έντυπες εκδόσεις. Υπολογίζεται ότι διατίθενται περισσότερες από 6.000 σελίδες λογοτεχνίας. Λογοτεχνικά κείμενα διατίθενται με τη μορφή νέων ανθολογήσεων, με τη μορφή μιας *ψηφιακής βιβλιοθήκης* και με τη μορφή ηλεκτρονικής σάρωσης παλαιότερων, έντυπων ανθολογιών. Ως προς τις τελευταίες περιλαμβάνονται η *Πανελλήνιος Ανθολογία* του Δ. Κ. Κοκκινάκη (1899), η ανθολογία *Λύρα* του Ι. Πολέμη (1923), η ανθολογία *Οι νέοι* του Τ. Άγρα (1922) και *Οι νέοι διηγηματογράφοι* του Α.Δ. Παπαδήμα (1923), όλες συνοδευόμενες από αναλυτική εισαγωγή. Μια εκτενής (περίπου 3.000 σελίδων) νέα *Ανθολόγηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας* επιτρέπει την ανάγνωση δυσεύρετων λογοτεχνικών κειμένων. Η ανθολόγηση αυτή αρθρώνεται στις αυτοτελείς ενότητες Επτανήσιοι λογοτέχνες – Αθηναίοι ρομαντικοί – Γενιά του 1880 – Λογοτεχνία της δεκαετίας του 1920 και κάθε ενότητα εισάγεται με ειδική μελέτη συνταγμένη για το συγκεκριμένο ηλεκτρονικό περιβάλλον. Ανθολογείται, επίσης, σημαντικός αριθμός μεταφράσεων από την ευρωπαϊκή και παγκόσμια λογοτεχνία (ποίηση και πεζογραφία), νεότερη και σύγχρονη, ενώ με τη χρήση του *Συμφραστικού πίνακα λέξεων* της σεφερικής ποίησης μπορεί κανείς να ανακτήσει ολόκληρα ποιήματα ή αποσπάσματα από το ποιητικό έργο του Σεφέρη μέσω αναζητήσεων στο εσωτερικό ποιημάτων κατά λήμμα ή λεξικό τύπο.

Για τη γραμματολογική *μελέτη της νεοελληνικής λογοτεχνίας* συγκεντρώνονται, παρουσιάζονται και αποτιμώνται, σε εκτενή πρωτότυπη μελέτη, πέντε από τις εν χρήσει Ιστορίες της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Επίσης, για τη μελέτη της λογοτεχνίας μέσα από διαφορετικές οπτικές και προσεγγίσεις διατίθενται κριτικές παρουσιάσεις επιλεγμένων σύγχρονων μελετών της λογοτεχνίας, της τελευταίας εικοσαετίας, με θέματα από τη λογοτεχνική θεωρία και την κριτική της λογοτεχνίας, την έκδοση κειμένων και τη μετάφραση, την Επτανησιακή Σχολή, τη σύγχρονη ποίηση, την κρητική λογοτεχνία κτλ. Τέλος, παρατίθενται άρθρα ειδικών μελετητών για ζητήματα διαγλωσσικής μετάφρασης.

Θα μπορούσαμε να προσδιορίσουμε συνοπτικά τις κατευθύνσεις αξιοποίησης των πληροφοριών, των κειμένων και των εργαλείων της ενότητας για τη νεοελληνική λογοτεχνία ως εξής:

- (αυτο)επιμόρφωση του διδάσκοντα με την αναζήτηση και μελέτη των κατάλληλων (για τις
- ανάγκες, την ειδίκευση και τα ενδιαφέροντά του) άρθρων, δοκιμίων, εισαγωγών, κριτικών
- παρουσιάσεων, θεωρητικών κειμένων κλπ.,
- χρήση (με πολλαπλές δυνατοτήτες) της ενότητας αυτής ως ηλεκτρονικού πόρου πρόσκτησης
- λογοτεχνικών κειμένων, πρωτότυπων ή μεταφρασμένων,
- πανοραμική θέαση και, σε επόμενο βήμα, επιλογή και αξιοποίηση ποικίλων πληροφοριών
- σχετικά με ένα λογοτέχνη, μια θεματική περιοχή κλπ., πληροφοριών όπως μελοποιήσεις, ηχογραφημένες αναγνώσεις, ποικίλο και πλούσιο υλικό στο διαδίκτυο, κλπ.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Η ενότητα αυτή διαρθρώνεται γύρω από την ηλεκτρονική *Επιτομή του Λεξικού της Μεσαιωνικής Δημώδους Γραμματείας* του Ε. Κριαρά, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί μέσω της λειτουργίας της παράλληλης αναζήτησης σε συνδυασμό με το *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* και το *Ελληνοαγγλικό λεξικό* του Δ. Γεωργακά. Προσφέρεται έτσι στον εκπαιδευτικό, με τη βοήθεια και των παρεχόμενων γλωσσικών ασκήσεων, η δυνατότητα να παρουσιάσει πληρέστερα την εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας.

Παράλληλα, ο μελετητής της μεσαιωνικής ελληνικής έχει στη διάθεσή του *Βιβλιογραφίες* για τα λεξικά γενικής χρήσης της μεσαιωνικής ελληνικής, για τα βασικότερα λεξικά και γλωσσάρια των νεοελληνικών διαλέκτων και ιδιωμάτων που περιέχουν επιβιώσεις μεσαιωνικών ελληνικών λέξεων, για λεξικά και μελέτες σχετικές με τα ειδικά λεξιλόγια (ορολογία) και τις δάνειες λέξεις στη μεσαιωνική ελληνική, για τα εγχειρίδια και τις μελέτες μορφολογίας και σύνταξης της μεσαιωνικής ελληνικής,

καθώς και τις πηγές του αναλυτικού λεξικού Κριαρά. Τέλος, υπάρχουν *Οδηγοί* για τους διαδικτυακούς τόπους που σχετίζονται με τη μελέτη της μεσαιωνικής ελληνικής γλώσσας και γραμματείας.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Με άξονα ένα *Ανθολόγιο αρχαιοελληνικών κειμένων,* ο χρήστης έχει στη διάθεσή του κείμενα της κλασικής περιόδου αλλά και ηλεκτρονικά εργαλεία για τη μελέτη του αρχαιοελληνικού λόγου: τον *Συμφραστικό πίνακα* των λέξεων του συγκεκριμένου *Ανθολογίου* καθώς και δύο ή περισσότερες *Νεοελληνικές μεταφράσεις* για καθένα από αυτά. Στο *Ανθολόγιο* συμπεριλαμβάνονται όλα τα κείμενα, πεζά και ποιητικά, που διδάσκονται στο Λύκειο αλλά και εκτενή αποσπάσματα από τα τρία βασικά γένη του κλασικού αττικού πεζού λόγου: ιστοριογραφία, φιλοσοφία, ρητορική.

Παράλληλα, ο ενδιαφερόμενος είναι δυνατόν να μελετήσει τις *Αρχές σύνταξης* του αρχαιοελληνικού λόγου, ανατρέχοντας στο ομώνυμο ηλεκτρονικό συντακτικό, καθώς και τις κατασκευαστικές αρχές του αρχαιοελληνικού λεξιλογίου, αξιοποιώντας το εγχειρίδιο *Σχηματισμός των λέξεων στην αρχαία ελληνική* (*Griechische Wortbildungslehre)* του Albert Debrunner, που προσφέρεται με τη μορφή ψηφιακής βάσης δεδομένων. Στη μελέτη του λεξιλογίου συμβάλλει και το *Βασικό λεξικό της αρχαίας ελληνικής*, ένα διαδικτυακό «σχολικό» λεξικό μεσαίας κλίμακας για τον αττικό πεζό λόγο της κλασικής εποχής, το οποίο θα εμπλουτίζεται διαρκώς.

Το συγκεκριμένο περιβάλλον συνοδεύεται από το *Εργαστήριο αρχαιομάθειας*, όπου προσφέρονται διαδραστικές ηλεκτρονικές ασκήσεις για τη μελέτη επιλεγμένων κειμένων του *Ανθολογίου*. Το υλικό ταξινομείται σε καταλόγους φαινομένων γραμματικής, συντακτικού, λεξιλογίου και ερμηνείας-μετάφρασης και εντάσσεται σε φύλλα εργασίας που μπορούν να συμπληρωθούν ηλεκτρονικά (με έλεγχο των απαντήσεων), να εκτυπωθούν ή να αποθηκευτούν. Οι ασκήσεις αυτές προτείνουν την πρακτική χρήση των εργαλείων της Πύλης: αξιοποίηση του *Συμφραστικού πίνακα λέξεων*, συγκριτική χρήση τριών από τα *Ηλεκτρονικά λεξικά* της Πύλης (της αρχαιοελληνικής, της μεσαιωνικής ελληνικής και της νεοελληνικής γλώσσας), πρόσβαση μέσω ενεργών δεσμών στα υπόλοιπα αποσπάσματα του *Ανθολογίου*, στις *Αρχές σύνταξης* αλλά και στο εγχειρίδιο του Debrunner.

Τις ανάγκες του εκπαιδευτικού, του φοιτητή αλλά και του μαθητή του Γενικού λυκείου επιχειρούν, επίσης, να καλύψουν το θεωρητικό υλικό, τα μεταφραστικά δείγματα και οι διδακτικές δοκιμές που παρατίθενται στην ενότητα για την *Ενδογλωσσική μετάφραση* από τα αρχαία στα νέα ελληνικά, αλλά και το υποστηρικτικό υλικό για τη διδασκαλία του μαθήματος *Αρχαϊκή λυρική ποίηση* της Β' λυκείου.

Στις *Βιβλιογραφίες* καταγράφονται και παρουσιάζονται αρχαιογνωστικά λογισμικά και ιστοσελίδες, λεξικά, εγχειρίδια γραμματικής και σύνταξης, μέθοδοι διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής, μελέτες για τις νέες τεχνολογίες στα κλασικά γράμματα, για τη μετάφραση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και τη διδακτική των αρχαίων ελληνικών. Επίσης, παρέχονται βιβλιογραφικά στοιχεία και εκδοτικές πληροφορίες για τις μεταφράσεις κειμένων της αρχαιοελληνικής γραμματείας στη νέα ελληνική. Κάθε καταγραφή συνοδεύεται από δείγματα της συγκεκριμένης μετάφρασης καθώς και αναφορά στις θεωρητικές αρχές του μεταφραστή. Έτσι, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να πληροφορηθεί ποιες μεταφράσεις υπάρχουν για κάθε αρχαιοελληνικό έργο, αλλά και να ενημερωθεί για το είδος και τον τρόπο σύνταξης της καθεμιάς. Τέλος, υπάρχει *Οδηγός* για την αντιμετώπιση της ασυμβατότητας που παρουσιάζουν πολλά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα με το ελληνικό πολυτονικό γραφηματικό σύστημα.